Stockholms läns landsting

36

Yttrande över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

LS 2018-0160

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2018-04-04

LS 2018-0160

Landstingsstyrelsen

Yttrande över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

Föredragande landstingsråd: Daniel Forslund

Ärendebeskrivning

Finansdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114).

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Finansdepartementet över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114) i enlighet med förslag till yttrande.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting anser att det behövs en övergripande plan för att stärka digitaliseringen av den offentliga sektorn. Efter att länge ha varit en av de ledande nationerna på e-förvaltningsområdet har Sverige börjat tappa placeringar i internationella mätningar. Landstinget välkomnar därför utredningens förslag om ett samlat ansvar för frågor kring offentlig sektors digitalisering för att Sverige som nation ska åstadkomma en mer enhetlig och harmonierad styrning, baserat på ett invånarperspektiv. För att invånarens perspektiv ska stå i centrum behövs ett samlat och modernt ramverk. Landstinget välkomnar därför utredningens ambition att skapa en effektiv styrning av utveckling, införande och förvaltning av nationella digitala tjänster och elektronisk identitetshantering.

De mål som utredningen föreslår för den offentliga sektorn ligger i linje med landstingets policy och strategier för innovation och digitalisering (LS 2015-0833) och även med målbilden för offentlig sektor inom den digitala agendan för Stockholms län. Landstinget finner det positivt att de föreslagna målen nu omfattar informationssäkerhet, ett område som

landstinget tidigare lyft fram i svaret på delbetänkandet (LS 2017-0532), samt välkomnar utredningens tydlighet i att informationssäkerhet ska genomsyra alla processer som handlar om digitalisering. Styrningen av informationssäkerhetsarbetet måste gå hand i hand med styrningen av digitaliseringen.

Landstinget välkomnar vidare att utredningen nu i slutbetänkandet, till skillnad från i delbetänkandet, föreslår att privata utförare av kommunala angelägenheter ska få ansluta sig som avsändare i infrastrukturen Mina meddelanden. Då landstinget har en omfattande verksamhet som utförs av privata aktörer är detta särskilt viktigt och välkommet, för att offentlig service ska uppfattas som sammanhållen ur ett patient- och invånarperspektiv. Detta innebär att Mina meddelanden har förutsättning att utvecklas till en infrastruktur med invånarens behov i centrum, vilket ligger helt i linje med Stockholms läns landstings policy och strategier för innovation och digitalisering (LS 2015-0833). Det finns dock andra delar där betänkandet inte är lika tydligt med om privata aktörer omfattas. Ett sådant område är valfrihetssystem för elektronisk säkerhetskontroll. Landstinget vill här framhålla att ett stringent synsätt i detta avseende är väsentligt.

Förslaget att erkänna den statliga elektroniska identitetshandlingen vid elektronisk identifiering samt förslaget om anslutning till valfrihetssystemet avseende tjänster för elektronisk identifiering, bedöms gå utöver den kommunala självstyrelsen. Detta får dock ses som nödvändigt med tanke på de digitala utmaningarna och det angelägna ändamålet, men en kompletterande analys av påverkansgraden ur ett landstingsperspektiv, särskilt inom hälso- och sjukvården, är nödvändig. Likaså efterfrågar landstinget en fördjupad analys av hur utredningens förslag kommer påverka tillsynsmyndigheternas kravställning gentemot sjukvårdshuvudmännen.

Det finns fog att tro att förslagen kommer att få direkta och betydande ekonomiska effekter för Stockholms läns landsting, som har en omfattande och komplex IT-miljö. Landstinget påpekade redan i sitt yttrande över utredningens delbetänkande (LS 2017-0532) att det saknades en analys av hur stora de offentliga åtagandena som regeringen ska besluta om förväntas bli och om det kommer medföra ökade kostnader för kommuner och landsting samt att om förslaget träder i kraft finns anledning att följa upp det och vid behov tillföra resurser.

Utredningen bedömer nu att förslagen i slutbetänkandet inte omfattas av den kommunala finansieringsprincipen, vilket landstinget finner

anmärkningsvärt. Många av de föreslagna åtgärderna innebär nya och utvidgade uppgifter för huvudmännen. En analys av de ekonomiska konsekvenserna saknas alltjämt i utredningen och landstinget förväntar sig därför vidare utredning gällande finansieringsprincipen i detta avseende.

Beslutsunderlag

Innovationsberedningens protokollsutdrag den 21 mars 2018
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Förslag till yttrande
Sammanfattning av slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

Irene Svenonius

Daniel Forslund

Gustaf Drougge

§ 10
Yttrande över Slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)
LS 2018-0160

Ärendebeskrivning
Finansdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114).

Beslutsunderlag
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Förslag till yttrande
Sammanfattning av slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

Beslut
Innovationsberedningen föreslår Landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Finansdepartementet över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114) i enlighet med förslag till yttrande.

Beslutsexpediering:
Landstingsstyrelsen
Akt

Landstingsstyrelsen

YTTRANDE
2018-04-10

LS 2018-0160

Finansdepartementet
Fi 2018/00106/DF

Yttrande över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

Finansdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114).

Landstinget välkomnar ambitionen att skapa en effektiv styrning av utveckling, införande och förvaltning av nationella digitala tjänster och elektronisk identitetshantering. Utredningen lyfter på ett positivt sätt fram att en av utgångspunkterna är att digitaliseringen av offentlig sektor syftar till att stärka landets konkurrenskraft. Digitaliseringen kan ha stora möjligheter att underlätta för individer och företag och därigenom frigöra tid genom att skapa mer effektivare processer. Det innebär att mer tid kan riktas mot produktiv verksamhet.

Landstinget lämnar följande synpunkter på slutbetänkandet.

Kapitel 5 - effektiv styrning av en samverkande förvaltning

Landstinget instämmer i förslaget om att digitaliseringsmyndigheten tilldelas särskilda anslagsmedel för frivillig samverkan mellan olika aktörer. Landstingets ser såväl den nationella som regionala samverkan som en förutsättning för ett lyckosamt digitaliseringsarbete. Detta uttrycks bland annat i den digitala agendan för Stockholms län[1] som syftar till att ge strategisk vägledning kring prioriteringar för regionens offentliga aktörer utvecklings- och digitaliseringsarbete. Agendan fokuserar fyra målområden, *den digitala infrastrukturen, den digitala kompetensen, den digitala marknaden och den offentliga sektorn.*

[1] EN DIGITAL AGENDA för Stockholms län

Kapitel 7 - Mål för den offentliga förvaltningens digitaliseringsarbete

I kapitel 7 anges förslag till mål för den offentliga förvaltningens digitaliseringsarbete. I slutbetänkandet konstateras att ett samlat och tydligt grepp om den offentliga förvaltningens digitalisering måste innebära att det står klart för de inblandande instanserna vad som förväntas av dem.

Landstinget ställer sig positivt till att föreslagna mål inkluderar informationssäkerhet men önskar ytterligare träffsäkerhet i användningen av begreppen enkelhet, säkerhet, kvalitet och effektivitet. Av bland annat den internationella standarden[2] liksom särreglering inom hälso- och sjukvårdsområdet[3] framgår att informationssäkerhet är den del av begreppet kvalitet. De föreslagna målformuleringarna skulle kunna läsas som att säkerhet och kvalitet står i motsatsförhållande, vilket landstinget finner vara olyckligt.

I avsnitt 7.3.2 anges att utredningen, i ljuset av avsiktsförklaringen mellan staten och SKL, vill rekommendera fullmäktige i kommuner och landsting att utforma egna mål i samma anda som de mål som utredningen föreslår att riksdagen och regeringen ska besluta. Landstingets ställer sig positivt till en harmoniering, samt att utredningen inte går utöver det kommunala självstyrelsen i detta avseende. Landstinget vill framhålla att det är viktigt att mått tas fram i samråd mellan berörda parter, dessa blir mätbara på ett hanterbart sätt samt att mål och nyckeltal inte utformas så att digitaliseringen blir ett mål i sig. Målet bör alltid vara en så effektiv och kvalitativ verksamhet som möjligt, inte en så digital verksamhet som möjligt.

Kapitel 8 – En övergripande plan – ett ramverk – för förvaltningsgemensamma digitala funktioner

Landstinget instämmer i förslaget att regeringen bör förnya avsiktsförklaringen mellan staten och SKL för digitalisering och IT i den offentliga sektorn. När den hela den offentliga sektorn arbetar mot samma mål stärks förutsättningarna för att exempelvis skapa standardiserad tillgång till information och öppna data, vilket kan få regionala tillväxteffekter genom innovation och företagande.

---

[2] ISO/IEC 27000-serien
[3] HSLF-FS 2016:40

Kapitel 9 – Informationssäkerhet – en naturlig del i digitaliseringen

Landstinget välkomnar utredningens tydlighet i att informationssäkerhet ska genomsyra alla processer som handlar om digitalisering, liksom förslaget att regeringen ska inleda ett arbete att samordna och strukturera reglering. Landstinget är positivt till utredningens tre förslag gällande informationssäkerhet, men önskar framhålla följande:

Nyckeltal
Landstinget finner det som ett bra förslag att digitaliseringsmyndigheten ges i uppdrag att ta fram och mäta nyckeltal för att kunna följa informationssäkerhetsmognaden i förhållande till digitaliseringen.

Rättsliga krav
Landstinget ställer sig även positivt till att regeringen tar fram rättsliga krav som omfattar samtliga offentliga myndigheter att införa ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete. Utredningen pekar i avsnitt 9.2 på miljö och arbetsmiljöområdet och att målbilden för styrning inom informationssäkerhet torde vara att få motsvarande effekt. Stockholms läns landsting önskar i sammanhanget framhålla att sådana rättsliga krav, det vill säga lagkrav på att införa ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) redan idag finns och reglerarar hälso- och sjukvården. Stockholms läns landstings erfarenhet är att ett ledningssystems verkan och prestanda skulle öka ytterligare om det förutom rättsliga krav på ledningssystem för informationssäkerhet även fanns rättsliga krav på kontrollfunktioner. Med det menas generellt utformade rättsliga krav på att offentliga myndigheter ska ha en funktion för ledning, samordning, riskkontroll och regelefterlevnad inom informations-säkerhet, att denna funktion ska vara oberoende samt att den ska ha resurser som krävs samt tillgång till den information som behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Slutligen önskar landstinget i sammanhanget peka på vikten av kravställan och att de digitala tjänster som utvecklas även behöver säkerhetsgranskas.

Tillsyn
I det tredje förslaget bedömer utredningen att samtliga offentliga myndigheter bör omfattas av en för hela den offentliga förvaltningen gemensam reglering gällande tillsyn av informationssäkerhetsarbetet med tillhörande incidentrapportering. Staten utövar idag tillsyn av verksamheter i landstingen genom flera statliga myndigheter. Komplexiteten är särskilt

påtaglig vad gäller krav på skyndsam incidentrapportering. Landstinget framhåller vikten av att nuläget för landstingen, särskilt inom hälso- och sjukvårdsområdet, klarläggs i det fortsatta departementsarbetet samt att en analys genomförs av vilka konsekvenser framtida förslag innebär för landstingen.

Kapitel 10 – Förvaltningsgemensamma digitala funktioner och elektronisk identifiering

Landstinget stödjer utredningens bedömning i beskrivna att-satser. Landstinget önskar dock framhålla att vår erfarenhet är dock att myndigheter idag använder digitala certifikat på flera olika sätt och har byggt omfattande infrastruktur baserad på interna regelverk. Detta innebär att vidare utredning krävs avseende konsekvenserna av implementering av nya digitala identiteter.

Landstinget anser även att det saknas en utredning runt reservhantering av elektroniska identitetshandlingar och att en utredning behöver göras kring reservhantering i det läge att tjänster slås ut.

Kapitel 12 – Statlig elektronisk identitetshandling

Landstinget delar utredningens förslag fullt ut att begreppen identitet och behörighet ska skiljas åt, liksom att begreppen identifiering och loggning ska skiljas åt. Landstinget välkomnar även förslagna principer för processen för utfärdade av identitetshandlingar. Detta kan öka säkerheten och effektivisera hanteringen. Ett exempel är växling av identitet i samband med att individen ska ges tillgång till tjänster som kräver attribut som inte ingår i den statliga elektroniska identitetshanteringen. Vinster kan även uppnås genom samverkan mellan kommuner och landsting.

Landstinget är positivt till förslaget att digitaliseringsmyndigheten ges i uppdrag att arbeta fram olika begrepp för att beskriva elektroniska identitetshandlingar på olika tillitsnivåer. Om olika begrepp ska användas måste det dock säkerställas att det blir tydligt för en slutanvändare vad begreppen står för.

Landstinget välkomnar även förlaget på att det i lagen införs regler om när den statliga elektroniska identitetshandlingen ska spärras.

Kapitel 13 – Myndigheters sätt att anskaffa funktioner för elektronisk identitetskontroll

I de delar som handlar om förslaget att erkänna den statliga elektroniska identitetshandlingen vid elektronisk identifiering samt att anslutning till det valfrihetssystem som digitaliseringsmyndigheten föreslås tillhandahålla, konstaterar landstinget att förslaget går utöver det kommunala självstyrelsen. Landstinget kan dock se nödvändigheten med tanke på de digitala utmaningarna och ändamålet, men skulle gärna se en kompletterande analys av påverkansgraden ur ett landstingsperspektiv, särskilt inom hälso- och sjukvården.

Landstinget anser att ett valfrihetssystem måste säkerställa att det omfattar såväl offentliga och privata utförare så att individer inte behöver ha flera elektroniska identitetshandlingar beroende på om en verksamhet är offentlig eller privat.

Kapitel 14 – En infrastruktur för elektronisk identifiering

14.3.7 Skyldighet att använda dialogruta för valbara elektroniska identitetshandlingar

Betänkandet beskriver att utredningen har övervägt hur en bestämmelse för offentliga myndigheter ska utformas avseende skyldighet att använda dialogruta för valbara elektroniska identitetshandlingar. En modell skulle kunna vara att statliga myndigheter *ska* använda modellen, medan kommuner och landsting *får* använda den. Landstinget förordar denna modell.

Kapitel 15 – Arbetstagare, student, ställföreträdare – och elektronisk identifiering

15.8 Skilj på tjänsteutövning och privata ärenden

Utredningen bedömer att arbetstagare inte ska använda sina privata elektroniska identitetshandlingar i tjänsten. Landstinget är mycket tveksamt till denna reglering utan menar att användning av privat elektronisk identitetshandling bör vara möjlig efter en arbetsrättslig överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Kapitel 21 En lag om infrastruktur för digital post

Landstinget noterar med tillfredsställelse att utredningen föreslår att privata utförare av kommunala angelägenheter ska få ansluta sig som avsändare i infrastrukturen Mina meddelanden och att detta sker som en del av kommunens och landstingets åtaganden. Detta innebär att Mina meddelanden har förutsättning att utvecklas till en infrastruktur med invånarens perspektiv i centrum då landstinget har en omfattande verksamhet som utförs av privata aktörer.

21.11.3 Behandling av känsliga personuppgifter i infrastrukturen för digital post behöver inget kompletterande författningsstöd

I avsnittet gör utredningen bedömningen att det inte behövs någon nationell bestämmelse som ger rätt att behandla känsliga personuppgifter inom lagens tillämpningsområde, och bedömer att undantagen i dataskyddsförordningen är tillräckliga. Landstinget önskar i sammanhanget peka på att vad beträffar hälso- och sjukvårdsområdet finns särskild särreglering gällande hantering av patientuppgifter och särskilt avseende e-post. Landstinget pekar på vikten av att i det fortsatta departementsarbetet analysera och klargöra de rättsliga förutsättningarna för sådana känsliga uppgifter.

Kapitel 22 Konsekvensanalyser

22.3 Kommunala finansieringsprincipen

Landstinget konstaterar att utredningen bedömer att förslagen i slutbetänkandet inte omfattas av den kommunala finansieringsprincipen. Stockholms läns landsting har en omfattande och komplex it-miljö. Landstinget hade därför gärna sett att slutbetänkandet hade inkluderat någon form av estimat för kostnaden att anpassa befintliga tjänster/funktioner till de föreslagna. Detta gäller inte minst att genom säkerhetsgranskningar säkerställa att de tjänster/funktioner som ska anslutas möter ställda informationssäkerhetskrav. Förslagen kan få direkta ekonomiska effekter för landstinget. Landstinget hade gärna sett att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget analyserats, särskilt ur ett landstingsperspektiv och önskar vidare utredning gällande finansieringsprincipen i detta avseende.

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Strategi och digitalisering
Mats Nomberg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-03-07

LS 2018-0160

Landstingsstyrelsen

Yttrande över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

Ärendebeskrivning

Finansdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114).

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Förslag till yttrande
Sammanfattning av slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114)

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Finansdepartementet över slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114) i enlighet med förslag till yttrande.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114) behandlar fyra områden. *Effektiv styrning* i vilket föreslås en kombination av styrmedel för nationella digitala tjänster, *statlig elektronisk identitetshandling* för att säkerställa en individs grundidentitet, *gränsöverskridande användning av elektroniska identitetshandlingar* samt *mina meddelanden* som är en infrastruktur för säkra elektroniska meddelanden.

Förvaltningen välkomnar i stort innehållet i slutbetänkandet, och särskilt att utredningen till skillnad från tidigare nu föreslår att privata utförare av

kommunala angelägenheter ska få ansluta sig som avsändare i infrastrukturen Mina meddelanden. Förvaltningen pekar samtidigt på vissa behov av förtydliganden, särskilt vad gäller områdena informationssäkerhet, elektroniska identitetshandlingar samt finansieringsprinciper.

Bakgrund
Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114) är slutbetänkandet av utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster som regeringen beslutade om den 19 maj 2016.

Bakgrunden till utredningen är bland annat att E-delegationen och Statskontoret i olika utredningar framfört att Sverige börjat tappa placeringar och uppvisa sämre resultat i internationella mätningar, efter att länge ha varit en av de ledande nationerna på e-förvaltningsområdet. E-delegationen konstaterade i sitt slutbetänkande (SOU 2015:66) att offentlig sektor behöver mobilisera samverkan kring gemensamma digitala lösningar.

Slutbetänkandet behandlar fyra områden. *Effektiv styrning* i vilket föreslås en kombination av styrmedel för nationella digitala tjänster, *statlig elektronisk identitetshandling* för att säkerställa en individs grundidentitet, *gränsöverskridande användning av elektroniska identitetshandlingar* samt *mina meddelanden* som är en infrastruktur för säkra elektroniska meddelanden.

Landstinget har avgivit yttrande över utredningens delbetänkande digital forvaltning.nu (SOU 2017:23) LS 2017-0532.

Överväganden
Digitaliseringen är en nyckelkomponent i landstingets arbete med att modernisera och utveckla sina verksamheter. Stockholms läns landsting antog den 15 november 2016 Policy för innovation och digitalisering, LS 2015–0833, som tydliggör att det är invånarnas behov och perspektiv som ska stå i centrum för landstingets innovations- och digitaliserings-arbete. Målet i den till policyn kopplade Strategi för digitalisering, LS 2015–0833, är att samtliga verksamheter inom landstinget ska använda digitalisering som ett strategiskt verktyg för att utveckla, effektivisera och kvalitetssäkra verksamheten, erbjuda bättre samhällsservice, öka patienters och resenärers delaktighet, samt bli en attraktivare arbetsgivare.

För att invånarens perspektiv ska stå i centrum behövs ett samlat ramverk och förvaltningen välkomnar därför ambitionen att skapa en effektiv styrning av utveckling, införande och förvaltning av nationella digitala tjänster och elektronisk identitetshantering. Att, som utredningen nu också betonar på ett tydligare sätt, samtidigt integrera frågor om

informationssäkerhet, integritetsskydd och personuppgiftsansvar ser förvaltningen som positivt och väsentligt. Styrningen av informationssäkerhetsarbetet måste gå hand i hand med styrningen av digitaliseringen.

Förvaltningen konstaterar att de mål som utredningen föreslår för den offentliga sektorn ligger i linje med landstingets policy och strategi för digitalisering och även med målbilden för offentlig sektor inom den digitala agendan för Stockholms län. Det är positivt att föreslagna mål omfattar informationssäkerhet, ett område som landstinget lyft fram i svaret på delbetänkandet. Landstinget har inom ramen för sitt ledningssystem för informationssäkerhet tagit fram ett handlingsprogram som styr nämnders och bolags informationssäkerhetsarbete. Utredningens föreslagna mål ligger även i linje med detta. De föreslagna målformuleringarna skulle dock kunna läsas som att säkerhet och kvalitet står i motsatsförhållande till varandra. Förvaltningen finner det olyckligt då informationssäkerhet är en del av begreppet kvalitet enligt den internationella standarden för informationssäkerhet (ISO/IEC 27000-serien).

Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt att mått tas fram i samråd mellan berörda parter, måtten blir mätbara på ett hanterbart sätt samt att mål och nyckeltal inte utformas så att digitaliseringen blir ett mål i sig. Målet bör alltid vara en så effektiv och kvalitativ verksamhet som möjligt, inte en så digital verksamhet som möjligt.

Utredningen vill rekommendera fullmäktige i kommuner och landsting att utforma egna mål i samma anda som de mål som utredningen föreslår att riksdagen och regeringen ska besluta. Förvaltningen ställer sig positiv till en nationell harmoniering i detta avseende.

Förvaltningen välkomnar utredningens tydlighet i att informationssäkerhet ska genomsyra alla processer som handlar om digitalisering, liksom att regeringen ska inleda ett arbete att samordna och strukturera reglering. Förvaltningen är positiv till utredningens tre förslag gällande nyckeltal rättsliga krav samt tillsyn kopplat till informationssäkerhet, men lyfter behov av förtydliganden. Utredningen föreslår att regeringen tar fram lagkrav på att samtliga offentliga myndigheter ska införa ledningssystem för informationssäkerhet. Förvaltningen framhåller att sådana lagkrav finns som reglerar hälso- och sjukvården. Förvaltningen lyfter att det förutom utredningens förslag på ledningssystem även borde finnas rättsliga krav på kontrollfunktioner, det vill säga att offentliga myndigheter ska ha en oberoende funktion för ledning, samordning, riskkontroll och regelefterlevnad avseende informationssäkerhet.

I det tredje förslaget bedömer utredningen att samtliga offentliga myndigheter bör omfattas av en för hela den offentliga förvaltningen gemensam reglering gällande tillsyn av informationssäkerhetsarbetet med tillhörande incidentrapportering. Förvaltningen lyfter i yttrandet att staten idag utövar tillsyn av verksamheter i landstingen genom flera statliga myndigheter. Komplexiteten är särskilt påtaglig vad gäller krav på skyndsam incidentrapportering. Förvaltningen framhåller vikten av att nuläget för landstingen klarläggs i det fortsatta departementsarbetet samt att en analys genomförs av vilka konsekvenser framtida förslag innebär för landstingen, och särskilt inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Förvaltningen noterar med tillfredsställelse att utredningen nu, till skillnad från i delbetänkandet, föreslår att privata utförare av kommunala angelägenheter ska få ansluta sig som avsändare i infrastrukturen Mina meddelanden. Detta innebär att Mina meddelanden har förutsättning att utvecklas till en infrastruktur med invånarens perspektiv i centrum. Det finns dock andra delar där betänkandet inte är lika tydligt med om privata aktörer omfattas. Ett sådant område är valfrihetssystem för elektronisk säkerhetskontroll. Förvaltningen vill framhålla att ett stringent synsätt i detta avseende är väsentligt.

I de delar som handlar om förslaget att erkänna den statliga elektroniska identitetshandlingen vid elektronisk identifiering samt förslaget om anslutning till valfrihetssystemet[1] avseende tjänster för elektronisk identifiering som digitaliseringsmyndigheten föreslås tillhandahålla, bedömer förvaltningen att förslaget går utöver den kommunala självstyrelsen. Förvaltningen kan dock se nödvändigheten med tanke på de digitala utmaningarna och ändamålet, men skulle gärna se en kompletterande analys av påverkansgraden ur ett landstingsperspektiv, särskilt inom hälso- och sjukvården.

Förvaltningen anser att ett valfrihetssystem måste säkerställa att det omfattar såväl offentliga och privata utförare så att individer inte behöver ha flera elektroniska identitetshandlingar beroende på om en verksamhet är offentlig eller privat.

Förvaltningen instämmer i förslaget att regeringen bör förnya avsiktsförklaringen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting avseende digitalisering och IT så att den ligger i linje med utredningens

[1] Med valfrihetssystem avses ett förfarande där individen har rätt att välja leverantör bland de leverantörer som en statlig myndighet, kommun eller landsting har godkänt och tecknat kontrakt med för att få en tjänst utförd.

förslag. Detta kan göras genom uppdrag till den nya digitaliserings-myndigheten.

Utredningen bedömer att arbetstagare inte ska använda sina privata elektroniska identitetshandlingar i tjänsten. Förvaltningen är tveksam till denna reglering och menar att användning av privat elektronisk identitetshandling bör vara möjlig efter en arbetsrättslig överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Utredningen bedömer att förslagen i slutbetänkandet inte omfattas av den kommunala finansieringsprincipen. Förvaltningen är tveksam till denna bedömning. Stockholms läns landsting har en omfattande och komplex it-miljö. Förvaltningen hade därför gärna sett att slutbetänkandet hade inkluderat någon form av estimat för kostnaden att anpassa befintliga tjänster/funktioner till de föreslagna. Detta gäller inte minst att genom säkerhetsgranskningar säkerställa att de tjänster/funktioner som ska anslutas möter ställda informationssäkerhetskrav. Förslagen kan få direkta ekonomiska effekter för landstinget. Förvaltningen hade gärna sett att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget analyserats, särskilt ur ett landstingsperspektiv och önskar vidare utredning gällande finansieringsprincipen i detta avseende.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att avge yttrandet har inte några ekonomiska konsekvenser. Däremot kan betänkandets förslag komma att få ekonomiska effekter för landstinget vid ett realiserande. Dessa effekter är våra att överblicka i nuläget.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Stefan Schildt
IT-direktör

Beslutsexpediering:
Akt
Finansdepartementet
SLL Strategisk IT

Godkänd av Malin Frenning, 2018-03-07

Sammanfattning

Utredningen bedömer att regeringen det senaste året genom en serie olika initiativ har markerat en tydlig förändring av inriktningen av politiken för den digitala förvaltningen. I flera avseenden innebär initiativen en tydlig omprövning av tidigare ställningstaganden. Det som pågår kan därför beskrivas som en omstart – reboot – av politiken för digitalisering inom den offentliga sektorn. De förslag som återges i detta slutbetänkande, liksom förslagen i utredningens delbetänkande, bygger vidare på dessa åtgärder och är avsedda att komplettera dem.

Effektiv styrning

Om styrningen ska vara effektiv måste den riktas direkt till den eller de offentliga myndigheter som ska styras. Styrningen behöver anpassas både till den eller de som ska styras och till den typ av verksamhet eller de förvaltningsgemensamma digitala funktioner som avses. För detta behöver riksdagen och regeringen använda och utforma en väl balanserad kombination av flera olika styrmedel, både bindande och icke-bindande, liksom finansiella och legala. En effektiv finansiell styrning och finansiering av förvaltningsgemensamma digitala funktioner innebär att riksdagen och regeringen måste styra resurserna utifrån ett förvaltningsövergripande perspektiv och att kraven på kvalitet och effektivitet i dessa funktioner måste tillgodoses och bedömas på en förvaltningsövergripande nivå. Det måste finnas formella beslut om vad som ska vara det offentliga åtagandet i den nationella digitala infrastrukturen.

Av det skälet bör riksdagen lägga fast ett mål för den offentliga förvaltningens digitalisering. Detta ska ligga till grund för regeringens redovisning till riksdagen och styrningen av de offentliga myndigheterna. Det bör också finnas ett digitaliseringsmål för alla statliga myndigheter.

Regeringen behöver fastställa en särskild intern process för att bereda initiativ till samt utvärdera förvaltningsgemensamma digitala funktioner. Regeringen bör vidare besluta om en tidsbestämd övergripande plan – en strategi – för digitalisering och it i den offentliga förvaltningen samt förnya avsiktsförklaringen om digitalisering med Sveriges Kommuner och Landsting.

Statlig elektronisk identitetshandling

Utredningen bedömer att det bör vara ett statligt åtagande att det finns en tillförlitlig process för grundidentifiering, det vill säga att säkerställa individers identitet. Staten ska också utfärda en elektronisk identitetshandling för att på det viset säkerställa att medborgare och folkbokförda kan få en sådan. Den statliga elektroniska identitetshandlingen ska utfärdas samtidigt med en statlig fysisk identitetshandling. Den statliga elektroniska identitetshandlingen ska kunna användas för identifiering hos myndigheter men också kunna växlas till en mobil elektronisk identitetshandling. Därmed kan den statliga elektroniska identitetshandlingen fungera som en backup om t.ex. mobiltelefonen blir obrukbar.

Gränsöverskridande användning av elektroniska identitetshandlingar

Utredningen bedömer att det finns ett behov av att staten säkerställer att Sverige kan anmäla en elektronisk identitetshandling för användning i Europa enligt eIDAS-förordningen.[1] Sverige bör delta aktivt i det europeiska arbetet med att möjliggöra gränsöverskridande användning av elektroniska identitetshandlingar. När det gäller att öppna upp elektroniska tjänster anser utredningen att Sverige bör samverka med länder som har identitetsbeteckningar som liknar det svenska personnumret och som har anmält eller avser att anmäla en nationell elektronisk identitetshandling. Samarbetet bör präglas av ömsesidighet och tjänster som används frekvent bör prioriteras.

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG.

Det redan påbörjade nordiska samarbetet är en lämplig början. Regeringen bör ge uppdrag till myndigheter som har särskilt ofta förekommande ärenden rörande nordiska medborgare att delta i och stödja samarbetsprojekt med motsvarande myndigheter i de nordiska och baltiska länderna.

Som ett stöd för arbetet bör Skatteverket få i uppdrag att inrätta ett svenskt register över säkerställda kopplingar mellan europeiska elektroniska identitetshandlingar och svenska personnummer.

Mina meddelanden

Utredningen föreslår att Mina meddelanden ska regleras i en lag om infrastruktur för digital post. Av flera skäl anser utredningen att infrastrukturen Mina meddelanden behöver ännu tydligare reglering än vad som föreslogs i delbetänkandet.[2]

Anpassningar till dataskyddsförordningen[3] och fördelning av personuppgiftsansvaret behöver stöd i lag. Dessutom bör infrastrukturen öppnas upp för privata aktörer som avsändare, vilket också bör regleras i lag.

[2] SOU 2017:23, digitalforvaltning.nu, s. 33 ff.

[3] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).